

ж не поклониться з живих і прийдешніх невмирущій красі Марії Стоянихи, матері, що просила милостиню для дітей чужих? < . . > Вічна слава вашому імені, мамо Маріє, красоті вашій» [1, с. 656].

Автор наділив свою героїню кращими жіночими рисами національного характеру, оспіваними в народно-поетичній творчості: духовною красою, добротою, шляхетністю, непохитністю, рішучістю, жертовністю. Цей образ уособлює в собі всю глибину розуміння жіночності і материнства, підноситься до символу багатостраждальної України.

О. Довженко у своєму творчому доробку не знайшов місця для змалювання щасливої жінки, тим більше жінки-матері. Лише окремі епізоди з життя матерів можна вважати дійсно радісними (ювілей Тетяни Запорожець, її радість від зустрічі з родиною, радість спасіння поранених льотчиків Марією Стоян). Мабуть, так сталося тому, що материнська доля здебільшого й складається з тяжких роздумів, тривог і переживань за долю дітей, чоловіка, близьких та рідних. А ще, можливо, тому, що той період історії, в який йому довелося жити, був перенасичений різними випробуваннями та стражданнями. Щасливу жінку можна було хіба що вигадати, але О. Довженко до кінця життя залишився вірним своїм принципам художньої реалістичності.

Список використаних джерел

1. Довженко О. Кіноповісті. Оповідання. Київ: Наукова думка, 1986. 710 с.
2. Довженко О. П. Щоденникові записи, 1939–1956. Харків: Фоліо, 2013. 879 с.
3. Максимчук-Макаренко С. О. Українська жінка на війні: проблема патріотизму й зради (на матеріалі літературної творчості О. Довженка). *Літератури світу: поетика, ментальність і духовність* : зб. наук. праць / за ред. Світлани Ковпик. Кривий Ріг, 2015. Вип. 6. С. 180–190.

Катерина Рубан

ФОРМУВАННЯ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ УМІННЯ СТВОРЮВАТИ АЛГОРИТМИ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ

Спочатку термін «алгоритм» уживався для позначення десяткової позиційної арифметики та алгоритмів цифрових обчислень, а згодом – для позначення будь-яких алгоритмів [2]. Тривалий час цим терміном користувалися лише математики, як точна вказівка виконавцю здійснити послідовність дій, спрямованих на досягнення зазначеної мети чи на розв'язання поставленої задачі. Поняття малого алгоритму широко користуються в найрізноманітніших галузях науки, техніки, виробництва.

У багатьох випадках результат діяльності людини безпосередньо залежить від того, наскільки чітко відчуває вона алгоритмічну суть своїх дій: що робить у певний момент, у якій послідовності, який передбачує результат тощо. Усе це визначає особливий стиль культури мислення й поведінки людини. Тому формування алгоритмічного мислення учнів – важливе й актуальне завдання школи на сучасному етапі.

В. О. Сухомлинський вважав, що майстерність учителя полягає в умінні вчити дітей мислити, кожний педагог має виховувати розум учнів. У навчальному процесі вчитель постає, насамперед, як організатор і керівник пізнавальної діяльності учнів. Він створює умови, за яких школярі можуть найбільш раціонально і продуктивно розвивати мислення.

У процесі формування в учнів алгоритмічного мислення в них виробляється уявлення про алгоритм та його властивості, виконавців алгоритму, з'ясовуються форми подання алгоритмів, забезпечується ознайомлення з основними алгоритмічними структурами. Учні починають формувати навички складання алгоритмів, покрокового їх виконання, структурування власної діяльності. Ці уявлення та навички засвоюються учнями поступово, через виконання ними системи вправ, протягом усього періоду навчання у початковій школі. Умовно вивчення поняття «алгоритм» молодшими школярами відбувається в три послідовні етапи:

Перший етап (2 клас) знайомства учнів з базовими поняттями. Так, у підручнику [1] автори виділяють окремий розділ під назвою «Лінійні алгоритми», що включає в себе, створення малюнків за готовими алгоритмами, складання графічних алгоритмів за готовими малюнками, складання власних графічних алгоритмів. У дітей необхідно сформувані базові поняття змістової лінії: команда й виконавці, порівняння команди й спонукального речення; порівняння двох, або більше предметів; об'єднання предметів у групи за певними заданими ознаками; назви групи однорідних предметів; ігри на змінювання послідовності дій, пошук помилок в послідовних діях лінійних алгоритмів; об'єднання предметів у групи, вилучення зайвого за певними ознаками.

Другий етап (3 клас) знайомство з поняттям алгоритм відбувається в 3 класі в підручнику «Я досліджую світ» (Інформатика та Дизайн і Технології) автори виокремили знову такий самий окремий розділ: «Лінійні алгоритми» який включає в себе 5 тем. Продовжується формування понять: команди та виконавці, логічні висловлювання, лінійні алгоритми, створення зображень за власними алгоритмами. Формування операційних структур мислення являє собою закріплення правил розв'язання певних класів задач у самій структурі розумової діяльності, у системах зв'язків, які визначають її походження.

Одним із варіантів ознайомлення учнів з алгоритмами лінійної структури може бути відтворення української народної казки «Рукавичка». Слід розташувати всіх персонажів по порядку на дошці (набірному

полотні) і за допомогою прямокутників та стрілок показати алгоритмічну структуру цієї казки. За аналогією можна виявити, що ігри молодших школярів також мають різні алгоритмічні структури. Досвід показує, що близький дітям сюжетний матеріал дозволяє оптимальніше усвідомлювати принцип побудови алгоритмів [1].

Проаналізуємо методику вивчення алгоритмів на **третьому етапі (4 клас)**. На вивчення теми відводиться 7 уроків, формуються поняття що таке алгоритм; форми подання алгоритмів; висловлювання. У 4 класі крім лінійних алгоритмів вводяться алгоритми з розгалуженням та алгоритми з повторенням. Під час вивчення змістової лінії розглядають види алгоритмів із розгалуженням: повне і неповне розгалуження. Особливу увагу звертається на те, що циклічні алгоритми часто зустрічаються у повсякденному житті дитини, природі. Важливе місце у системі тем «Алгоритми і виконавці» застосування алгоритму у повсякденній діяльності, а також при виконанні завдань з інших навчальних предметів: української мови, математики, трудового навчання тощо. На даному етапі не обмежуються вивченням лише графічних алгоритмів. У 4 класі учні знайомляться із алгоритмічним середовищем Scratch, вчать створювати нескладні скрипти з різними типами алгоритмічних структур.

Процес формування алгоритмічного мислення молодших школярів відбувається у такій методичній послідовності: ознайомлення учнів з алгоритмами певної структури (лінійні, з розгалуженням, циклічні); уведення елементів навчальної алгоритмічної мови (вона широко використовується в дидактично методичних комплектах з математики); реалізація системи вправ на відшукування помилок, відтворення, заміну, конструювання, перехід від однієї до іншої форми подання алгоритмів різної структури.

Отже, як бачимо, проблема керування процесами мислення учнів під час навчання завжди була й залишається однією з найважливіших як у педагогіці, методиці так і в психології. Адже для розв'язання задач людині необхідні не лише знання, але й володіння відповідними методами та прийомами мислення, серед яких алгоритмічні прийом посідають одне з провідних місць. Ось, чому навчання учнів повинне бути зосередженим на формуванні алгоритмічного мислення та впровадженні в систему вивчення математики та інформатики алгоритмізацію навчання.

Список використаних джерел

1. Нова Педагогіка. Розвиток логічного та алгоритмічного мислення. URL: <http://www.novapedahohika.com/noloms-735-2.html>
2. Формування логічного і алгоритмічного мислення у школярів молодших класів. URL : <http://www.novapedahohika.com/nolom-732.html>